

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 25/2012-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. marca 2012 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Ladislava Orosza a Jána Lubyho v konaní o sťažnosti L. V., Ž., zastúpeného Advokátskou kanceláriou M..., s. r. o., Ž., konajúcou prostredníctvom konateľky a advokátky JUDr. Z. S., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 31 C/351/2007, za účasti Okresného súdu Žilina, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo L. V. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 31 C/351/2007 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Žilina prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 31 C/351/2007 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. L. V. priznáva finančné zadostučinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré mu je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Žilina je povinný uhradiť L. V. trovy konania v sume 314,18 € (slovom tristoštrnásť eur a osemnásť centov) na účet Advokátskej kancelárie M..., s. r. o., Ž., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 25/2012 z 12. januára 2012 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť L. V. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 31 C/351/2007 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal 27. júla 2007 okresnému súdu návrh na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva rozdelením vecí.

Sťažovateľ uviedol, že ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo konanie v jeho právnej veci právoplatne skončené.

Okrem toho, že sa sťažovateľ domáhal, aby ústavný súd vyslovil, že postupom okresného súdu bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, zároveň požadoval prikázať okresnému súdu konať

v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Napokon žiadal priznanie finančného zadost'učinenia v sume 9 783,90 € a úhradu trov konania.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. 1 Spr S 457/2011 doručeným ústavnému súdu 23. decembra 2011, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„Vo veci ústavnej sťažnosti L. V. v konaní vedenom pod sp. zn. 31 C/351/2007 Vám na základe žiadosti predkladáme vyjadrenie zákonného sudcu, chronologický prehľad vykonaných procesných úkonov a spisový materiál tunajšieho súdu sp. zn. 31C/351/2007.

S vyjadrením sudcu sa stotožňujem.“

Súčasťou vyjadrenia predsedu okresného súdu je aj stanovisko zákonného sudcu, ktorý okrem iného uviedol:

„Vec som prevzal v r. 2009 ako jednu z minimálne 9 predchádzajúcej zákonnej sudkyne JUDr. Š., všetko ide o skutkovo náročné veci, resp. veci náročné na pozornosť, kladúce záťaž na zamestnancov súdu pri vypracúvaní rozhodnutí.

Po primeranom naštudovaní som bez návrhu účastníkov dňa 18. 3. 2010 (č. l. 63, 64) pripojil dedičský spis 15 D 411/2006 za účelom vypořádania sa s námietkami účastníka. Po zmene právneho názoru predchádzajúcej sudkyne, podľa ktorej na podanie smerujúce k prerušeniu konania nebolo treba neprihliadať, som 12. 4. 2010 rozhodol o návrhu na prerušenie konania. Proti uzneseniu bolo podané pôvodne neúplné odvolanie, k čomu sme účastníka vyzvali uznesením z 25. 5. 2010 a vec predložili odvolaciemu súdu dňa 19. 7. 2010, po čom odvolací súd svojím pôvodne nedoručovaným uznesením naše uznesenie potvrdil (napokon č. l. 78). Po právoplatnosti uznesenia o zamietnutí návrhu na prerušenie konania som vytýčil termín na 16. 5. 2011, kde som vec prejednal a odročil na neurčito za účelom reálneho rozdelenia parcely (č. l. 84).

V okolnostiach platí, že boli vybavované staršie veci, a to dielčím spôsobom uvedené iba podľa poradia od najstarších s prihliadnutím na zoznam pojednávanií...

Tieto staršie veci sú spravidla skutkovo zložité o neboli skončené z dôvodov plynúcich prevažne ešte pred môjho nástupu do funkcie sudcu. Navyše súd bol personálne nestabilný, s fluktuáciami na poste tajomníčky a asistentky senátu do obdobia februára

2011 a s absenciou vyššej súdnej úradníčky od mája do polovice októbra 2011, s problematickou možnosťou prerozdelenia práce s prihliadnutím na priority v jednotlivých veciach a vzhľadom na celkovú zaťaženosť súdu. Na tunajšom súde tiež prebehla od 18. 10. 2010 do 27. 4. 2011 revízia Krajským súdom v Žiline, so závermi rôzneho charakteru, ktoré nasvedčujú predpokladom vzniku prietáhov v súdnych konaniach z objektívnych dôvodov. Jedným z opatrení prijatých už v priebehu trvania tohto konania bolo konkrétne sledovanie postupu v konaniach toho času starších ako 4 roky...

Vybavovanie vecí bolo poznačené celkovou zaťaženosťou súdneho oddelenia, úkony však sú napriek predĺženým lehotám pri celkovom vybavovaní agendy vykonávané neustále.“

K vyjadreniu okresného súdu sťažovateľ v podaní z 9. marca 2012 uviedol, že zotrváva na skutočnostiach uvedených v sťažnosti a zároveň súhlasí s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

Keďže súhlas s upustením od ústneho pojednávania už predtým vyjadril aj okresný súd, ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od jeho konania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Z obsahu sťažnosti a zo súvisiaceho spisu okresného súdu sp. zn. 31 C/351/2007 ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania:

- 27. júla 2007 bol okresnému súdu doručený návrh na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva rozdelením vecí,
- 11. septembra 2007 okresný súd vyzval sťažovateľa, aby v lehote 30 dní predložil znalecký posudok, na ktorý sa v návrhu odvoláva,
- 24. októbra 2007 okresný súd vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku, ktorý jeho zaplatenie realizoval 6. novembra 2007,

- 10. marca 2008 okresný súd zaslal odporcovi návrh a vyzval ho, aby sa k nemu vyjadril, čo odporca realizoval podaním doručeným okresnému súdu 14. apríla 2008,
- 2. mája 2008 okresný súd nariadil termín pojednávania na 29. júl 2008,
- 29. júla 2008 bolo pojednávanie odročené na neurčito „za účelom výzvy na odstránenie väd podania odporcu podľa § 43 ods. 1, 2 OSP“,
- 31. júla 2008 okresný súd vyzval odporcu, aby v lehote 10 dní doplnil a upresnil návrh na prerušenie konania z 27. júla 2007,
- 19. augusta 2008 okresný súd dal pokyn na pripojenie súvisiaceho súdneho spisu sp. zn. D 488/55,
- 18. marca 2010 okresný súd dal pokyn na pripojenie súvisiaceho súdneho spisu sp. zn. 15 D 411/06,
- 12. apríla 2010 okresný súd uznesením zamietol návrh odporcu na prerušenie konania,
- 11. mája 2010 odporca doručil okresnému súdu odvolanie proti uzneseniu z 12. apríla 2010,
- 25. mája 2010 okresný súd uznesením vyzval odporcu, aby v lehote 10 dní doplnil odvolanie proti uzneseniu z 12. apríla 2010, čo odporca urobil 10. júna 2010,
- 30. júla 2010 okresný súd predložil Krajskému súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) súdny spis na rozhodnutie o odvolaní žalovaného,
- 30. septembra 2010 bolo okresnému súdu doručené uznesenie krajského súdu sp. zn. 8 Co/260/2010 z 31. augusta 2010, ktorým potvrdil uznesenie okresného súdu z 12. apríla 2010 o zamietnutí návrhu odporcu na prerušenie konania,
- 14. marca 2011 okresný súd nariadil termín pojednávania na 16. máj 2011,
- 16. mája 2011 okresný súd odročil pojednávanie na neurčito z dôvodu nariadenia znaleckého dokazovania znalcom z odboru geodézie a kartografie,
- 4. novembra 2011 okresný súd vyzval odporcu, aby v lehote 7 dní predložil vyplnené tlačivo o majetkových, zárobkových a osobných pomeroch v súvislosti so zložením zálohy na vykonanie znaleckého dokazovania; požadované tlačivo odporca predložil okresnému súdu 23. novembra 2011,

- 20. decembra 2011 okresný súd uznesením nariadil znalecké dokazovanie znalcom z odboru geodézie a kartografie, pričom súdny spis sa stále nachádza u znalca.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou okrem iného domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania

postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP v znení účinnom v relevantnom čase, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, zo sťažnosti, ako aj z vyžiadaného súdneho spisu okresného súdu vyplýva, že predmetom napadnutého konania je rozhodovanie o návrhu na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva rozdelením veci. Ústavný súd zastáva názor, že vec nie je právne zložitá, v súvislosti s čím možno poukázať na dostatok stabilizovanej judikatúry všeobecných súdov. Ústavný súd pripúšťa určitú mieru faktickej zložitosti, ktorá vyplýva z potreby vykonania znaleckého dokazovania, avšak vzhľadom na to, že znalecké dokazovanie bolo okresným súdom nariadené až 20. decembra 2011, nemohla mať táto skutočnosť podľa názoru ústavného súdu vplyv na doterajšiu dĺžku napadnutého konania.

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľa ako účastníka konania.

Ústavný súd nezistil také skutočnosti, ktoré by v uvedenej súvislosti bolo potrebné pripísať na jeho ťarchu.

3. Napokon ústavný súd hodnotil samotný postup okresného súdu v posudzovanom konaní, pričom zistil jedno dlhodobé obdobie jeho nečinnosti v trvaní od 19. augusta 2008 (pokyn na pripojenie dedičského spisu sp. zn. D 488/55) do 18. marca 2010 (pokyn na pripojenie dedičského spisu sp. zn. 15 D 411/06).

Podľa názoru ústavného súdu bol však postup okresného súdu v preskúvanom konaní aj neefektívny, čomu nasvedčuje skutočnosť, že znalecké dokazovanie vo veci bolo nariadené až po štyri a pol roku od začatia konania. Ústavný súd v nadväznosti na to pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, a to v prípade, ak jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ na neho obrátil s návrhom, aby o jeho veci rozhodol (obdobne napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09, IV. ÚS 486/2011).

Pokiaľ okresný súd, resp. zákonný sudca vo svojom vyjadrení argumentoval okrem iného aj vysokým počtom pridelených vecí, ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru (napr. I. ÚS 127/04, II. ÚS 311/06), podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 31 C/351/2007 došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

IV.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy bolo postupom okresného súdu porušené, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ žiadal aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 9 783,90 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti, pričom zdôraznil, že *„Finančné zadosťučinenie je iste dôraznejšie a účinnejšie voči súdu, než len prikázanie prvostupňovému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov.“*

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym

súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 31 C/351/2007 a zároveň berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, ako aj skutočnosť, že konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 2 000 € za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania s'ťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom Advokátskou kanceláriou M..., s. r. o., Ž. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2010, ktorá bola 741 €.

Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie s'ťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 123,50 €, t. j. spolu 247 €, čo spolu s režijným paušálom 2 x 7,41 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 261,82 €. Keďže advokátska kancelária je platcom dane z pridanej hodnoty [ďalej len „DPH“ (na základe predloženej fotokópie osvedčenia o registrácii pre DPH)], uvedená suma bola zvýšená o DPH vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty

v znení neskorších predpisov. Trovy právneho zastúpenia vrátane započítania DPH a režijného paušálu boli priznané v celkovej sume 314,18 €.

V zmysle ustanovenia § 11 ods. 3 vyhlášky základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina výpočtového základu vo veciach zastupovania pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je možné oceniť peniazmi. Predmetom konania pred ústavným súdom je ochrana základných práv a slobôd, ktorá nie je oceníteľná peniazmi (II. ÚS 299/04). Ústavný súd vzhľadom na to pri rozhodovaní o úhrade trov konania nemohol vychádzať z hodnoty veci, ktorá je predmetom napadnutého konania, ako to požadovala právna zástupkyňa sťažovateľa.

Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. marca 2012